Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iaşi
Fascicula:Asistență Socială, Sociologie, Psihologie
ISSN: 2248-1060 | e-ISSN: 2601-8209
Covered in: EconPapers, Ideas RePeC, CEEOL, ICI Master Journal List - Index Copernicus, CrossRef, CrossCheck, Google Scholar, WorldCat, KVK, SOCIONET

2021, Volume 27, pages: 35-50 | https://doi.org/10.18662/upasw/27/51

Adolescents and Drug Use in Current Society. From Curiosity to Consumer Behavior

[Adolescenţii şi consumul de droguri în societatea actuală. De la curiozitate la un comportament de consum]

Viorica-Cristina CORMOŞ[1]

[1]Lecturer, PhD, "Ştefan cel Mare" University of Suceava. E-mail: cristinacormos@yahoo.com

Abstract: Adolescents in the current society have temptations of all kinds, including drug use. An even minimal drug use, considered social consumption, can have serious consequences at physical, psychic and social level. Because adolescence is a period of fluctuations, it is important to have a permanent problem in the educational environment, the media, etc. of this social consumption and associated risks. Adolescents need to be properly informed about the consequences of the drug use and guided to specialist services where appropriate. The purpose of this article is to analyze the problem of drug use in adolescents. In this respect, a research was conducted in Suceava County in three high schools. The analyzed aspects are: the level of adolescents for drugs; the existence of a consumer entourage; perception of illegal drug use among adolescents; the causes of drug use among adolescents; perception of adolescents on the effects of drug use.

Keywords: *adolescents, consumer behavior, drugs, information, prevention, intervention.*

How to cite: Cormoş, V.-C. (2021). Adolescents and Drug Use in Current Society. From Curiosity to Consumer Behavior. *Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iași, Fascicula: Asistență Socială, Sociologie, Psihologie*, *27*, 35-50. https://doi.org/10.18662/upasw/27/51

1. Introducere

Schimbările sociale majore din România din ultimul deceniu, datorită contextului geopolitic international (Florea & Galeş, 2020), dar şi a evoluţiei politice interne, au adus în discuţie un fenomen social care s-a dovedit a fi de o amploare îngrijorătoare: consumul de droguri. „Deschiderea frontierelor de stat, pozitia geografică si, nu în ultimul rând, conflictele militare din fosta Iugoslavie, Afghanistan si Irak au făcut ca Romania sa devină un segment important al rutei balcanice de traficare a drogurilor" (Macovei et al., 2006, p. 63). Includerea ţării noastre pe ruta balcanică a drogurilor a luat pe nepregătite societatea românească. Tânăra generaţie, aflată ea însăşi în plină perioadă de tranziţie specifică perioadei de adolescenţă, a reacţionat rapid la noile tendinţe. Lipsiți de cele mai multe ori de întelegere, de răbdare din partea adulţilor, de fermitatea acestora în a propune soluţii de viaţă coerente, tinerii cedează mirajului din lumea drogurilor, atractivă într-o primă fază, dar cu multe repercusiuni ulterior.

Astfel, ultimii ani, România a devenit o importantă piaţă de desfacere a drogurilor. Traficul, dar şi consumul, încep să înregistreze valori semnificative începând cu anii 1992-1993, mergând pe o piaţă constant aşcendentă şi ajungând în interval de un deceniu să înregistreze proporţii semnificative. Fenomenul se concetrează în mariile oraşe ale ţării, iar ca urmare a cererii din ce în ce mai crescute, nu au întârziat să apară producerea drogurilor şi pe plan local. Sunt întrunite toate condiţiile pentru a se vorbi de existenţa unei pieţe interne a drogurilor, cu filiere de distribuţie bine organizate, cu o ofertă consistentă, cu un grup de "clienți" din ce în ce mai numeroşi şi în cea mai mare parte tineri.

Cercetările arată că „patternurile de folosire, comportamentul şi experienţa subiectivă asociate cu consumul vor fi influenţate atât de proprietăţile particulare ale drogurilor, cât şi de factori sociali precum cultura şi aşteptările" (Marshall, 2003, p. 193). Astfel, media de vârstă a consumatorilor de droguri este în continuă scădere, de la 18-22 de ani în 1997 la 15-18 ani în prezent. Cercetătorii au constatat cu indignare că şcolile generale şi liceele au devenit un punct împortant de distribuire a drogurilor. Numărul băieţilor consumatori este în continuare mai mare decât cel al fetelor, deşi tendinţa de reducere a decalajului este evidentă. Consumatorii provin din toate mediile sociale. Caracteristica principală însă este aceea a provenienţei lor din medii familiale defavorizate: familii în care stările tensionate sau conflictuale sunt ascunse, dar care sunt receptate, intuite totuşi de către adolescenți, familii în care aceste stări sunt evidente, violența

domestică, familii destrămate, familii în care consumul de alcool, tutun, medicamente în exces etc. este unul normal, obişnuit. În fiecare din aceste "medii", tânărul nu regăseşte repere securizante, echilibrate, coerente atât de necesare pentru o bună dezvoltare a personalităţii sale. Absenţa comunicării ori o comunicare falsă, nefondată, poate agrava starea de ruptură dintre adolescent şi părinţii lui. Luând în discuţie nivelul de educaţie al consumatorilor, s-a observat că performanţele consumatorilor sunt grav afectate de gradul de dependenţă, de frecvenţa consumului, de durata de timp petrecută în anturajul proprice consumului. Majoritatea dintre aceşti tineri se opresc, în privinţa studiilor, la primele clase de liceu. Mulţi dintre cei ce reuşesc să depăşească acest stadiu se orientează către instituţii de învaţamânt privat, acolo unde taxele de şcolarizare (achitate în cea mai mare parte de către părinţi), prelevează în faţa unor examene exigente.

2. Consumul de droguri în rândul adolescenţilor. Instituţii cu atribuţii în prevenţie/intervenţie

Drogul este definit ca orice substanţă ilicită sau licită care, consumată fie din motive medicale, fie din alte motive, dă fenomene de dependenţă, adică necesită creşterea progresivă a dozei consumate şi face foarte dificilă întreruperea acestui consum.

Dependenţa de droguri reprezintă comportamentul care conduce la utilizarea riguroasă a drogului, caracterizată prin necesitatea stringentă de a consuma această substanţă, asigurarea furnizării şi dorinţa de a reîncepe consumul. Conform definiţiei date de Organizaţia Mondială a Sănătăţii, prin dependenţă înţelegem „starea psihică sau fizică ce rezultă din interacţiunea unui organism şi a unui medicament caracterizată prin modificări de comportament şi alte reacţii, însoţite totdeauna de nevoia de a lua substanţa în mod continuu sau periodic pentru a-i resimţi efectele sale psihice şi uneori pentru a evita suferinţele" (Organizaţia Mondială a Sănătăţii, cit. in Ion et al., p. 12).

Abuzul de droguri se referă la „acel patern de comportament caracterizat prin trebuinţa şi consumul frecvent de droguri pentru activitatea personală; dificultăţi în reducerea şi stoparea cantităţii de drog consumat; eforturi periodice eşuate în stoparea consumului de drog; episoade ale complicaţiilor rezultate din consumul de drog; consumul frecvent de droguri ceea ce cauzează deteriorarea activităţii pentru cel puţin o lună" (Macovei et al., 2006, p. 80).

Dependenţa este „o relaţie fundamentală între două fenomene, în care existenţa sau menţinerea unuia dintre ele condiţionează menţinerea sau apariţia celuilalt" (Gorgos, 1987). Starea de dependenţă presupune trei

componente distincte şi indepente: „*dependenţa psihică*, caracterizată printr-o dorinţă irezistibilă de a continua consumul pentru înlăturarea disconfortului psihic; *dependenţa fizică,* ceea ce presupune o stare psihologică alertă, produsă de o administrare repetată a drogului pentru a preveni sevrajul; *toleranţa,* care are înţelesul de rezistenţă sporită la efectele drogului, ceea ce necesită utilizarea unor doze din ce în ce mai mari pentru a obține efectele observate la doza inițială" (Gorgos, 1987).

Din punct de vedere emoțional, dependenţa „poate fi explicată prin nevoia de a suprima sentimentele negative (de tristeţe, teamă, singuratate, de lipsă de putere şi control), de a atenua şi chiar înlătuta durerea, ori de a exprima nonconformismul şi lipsa de respect față de tradiție." (Neamțu, 2005, p. 395) Astfel, consumul de droguri la adolescenţi este strâns legat de problemele de viață, de întrebările şi dilemele adolescentului. Vârsta lor este propice unor tensiuni interioare majore, iar unii dintre ei „regresează la comportamente infantile, au conduită de dependenţă, dezvoltă mecanisme de apărare nevrotică" (Iacobescu, 2016, p. 44).

Comportamentele adolescenţilor sunt identificate uneori ca şi crize adolescentine. „Tipice crizei ar fi refuzul de a se supune autorităților parentale şi şcolare, răzvrătirea ostentativă împotriva regulilor şi valorilor adulţilor, insolența, obrăznicia, impolitețea, înclinația spre scandal, diverse excese, excentricități, exaltare, înconsecvenţă" (Iacobescu, 2016, p. 44). Studiile de specialitate privind profilul psihologic al adolescentului cu comportament de consum se îndreaptă către o concluzie care nu trebuie să scape din atenției părinţilor: tânărul consumator prezintă o structură psihică fragilă, marcată de lipsa de încredere şi o stimă de sine scăzută, episoade depresive puternice şi repetate, prezența sentimentului de insecuritate, absența unui sistem corect de valori după care să se ghideze, absența unei viziuni către viitor pentru care merită să lupte, lipsa de vitalitate şi entuziasm, dorinţa uneori exprimată violent de a-i fi confirmată şi respectată propria personalitate care nici lui nu-i este foarte clară, impulsivitate, intoleranţă la sistemul de valori a celor mai mari ca el, ori a celui de-o vârstă cu el, dar care nu este din anturajul lui.

Prietenii sau cunoştinţele şi distribuitorii de droguri sunt "sursele" de alimentare pentru consumatori. Traficul se realizează după reguli extrem de clare şi de dure. Locul de plasare trebuie să aibă o anumită "atmosferă" şi o serie de caracteristici. Cei care ajung să distribuie sunt supuşi unor teste extreme în care este evaluată încrederea, seriozitatea, motivația, abilitatea (şmecheria), capacitatea de reacţie la pericolul de a fi prins etc. Pe de altă parte, distribuirea de stupefiante în apropierea sau în incinta locurilor publice, nu este nici pe departe întâmplătoare. Cei ce vând ştiu foarte bine

când şi ce vor cei care cumpără. S-a constat o legătură extrem de clară între tipul de muzică ce se ascultă într-o anumită locaţie şi drogul solicitat. În discoteci şi cluburi adolescenţii sunt convinşi, de exemplu, că este "cool" să consume ecstasy, cocaină sau amphetamine care sporesc buna dispoziţie, vitalitatea. Este vorba de stupefiante care stimulează sistemul nervos central. De aceea, în astfel de locuri, ritmul muzicii house, rock, trance sau rave este susţinut de aceste genuri de stupefiante: dispare senzaţia de oboseală, corpul devine mai rezistent, mai ascultător, este extrem de bine dispus, este pentru mai multă vreme angrenat de atmosferă. În locaţiile în care se ascultă jazz, consumatorii preferă substanţe care inhibă activitatea sistemului nervos central: marijuana sau heroina. Atât într-o situaţie, cât şi în cealaltă, consumul de droguri este asociat cu cel de alcool.

Prietenii sau "gaşca" ocupă locul cel mai important în perioada adolescenţei, deoarece tinerii se regăsesc doar printe cei de o vârstă cu ei şi cu caracteristici asemănătoare. Statutul de membru al unei găşţi este un construct social, un set de etichete cu ajutorul cărora tinerii împart harta socială în funcţie de cartier, etnie, statut socio-economic sau alţi factori. Adolescenţa este o perioadă a vieţii în care apare dorinţa tânărului de a face, de a demonstra, de se remarca şi evidenţia într-un fel sau altul, iar în acest sens, uneori, tinerii adoptă un comportament de consum. "Comportamentul consumatorului poate fi înţeles plecând de la faptul că cel care cumpără şi consumă anumite produse este integrat într-un mediu social care îşi pune amprenta, direct sau indirect asupra comportamentului său" (Dascălu, 2007, p. 48).

Un consum chiar minim de droguri sau de alcool, considerat un consum social, poate avea consecinţe grave (afecţiuni medicale, psihoză toxică, accident rutier etc.). Deoarece adolescenţa este o perioadă de fluctuaţii, este important, atât pentru părinţi, cât şi pentru copii, să existe o problematizare permanentă în mediul educaţional, mass-media, internet etc. a acestui consum social şi a riscurilor asociate. Adolescenţii se încadrează într-un „segment de piaţă important pentru anumite produse, cu un nivel de cheltuieli pentru achiziţii destul de ridicat, dominând piaţa anumitor produse, dar şi cu valori, cu moduri de viaţă proprii. Important este faptul că anumite modele de comportament de consum adoptate la această vârstă se menţin şi la nivelul maturităţii" (Dascălu, 2007, p. 53). Astfel, adolescenţii au nevoie să fie informaţi cu privire la consecinţele consumului de droguri şi îndrumaţi către servicii de specialitate acolo unde este cazul sau se observă un interes deosebit. În această privinţă, programele de prevenire a apariţiei şi răspândirii consumului de droguri au un rol esenţial. Pentru a scoate în evidenţă avantajele activităţilor de prevenire, „investiţiile în programele de prevenire, în cazul în care schimbă condiţii sau comportamente nedorite, pot opri

apariţa unor probleme în viitor, iar costurile privind măsurile de prevenire luate în prezent ar fi mult mai mici comparativ cu cele generate de problema în cauză mai târziu" (Bădărău & Stărică, 2016, p. 140). Activităţile de prevenire sunt necesar de realizat într-un cadru organizat, cu obiective specifice, în care să se implice specialişti în domeniu, astfel încât astfel de acţiuni să aibă un real impact pentru adolescenţi. Este important ca astfel de activităţi să fie fundamentate de două modalităţi de abordare: „reducerea/eliminarea posibilităţii ca un eveniment nedorit să apară; reducerea posibilităţii de apariţie a unor evenimente nocive secundare, ulterioare faţă de prima abordare (de ex. transmiterea HIV la alte persoane dintr-un grup de consumatori de droguri injectabile) sau poate fi un eveniment diferit, dar la fel de nociv (cazul supradozei la consumatorii de heroină)" (Georgescu et al., 2007, p. 9).

Ca răspuns la evoluţia fenomenului consumului de droguri în societatea românească, a fost îmbunătăţit cadrul instituţional prin reorganizarea structurilor specializate din cadrul organismelor cu atribuţii în reducerea cererii şi ofertei de droguri. Conform Raportului Naţional privind Situaţia Drogurilor în România (Agentia Naţională Antidrog, 2021) „Toate proiectele şi intervenţiile au fost în concordanţă cu obiectivul general al pilonului orizontal, reducerea cererii de droguri, prin consolidarea sistemului naţional integrat de prevenire şi asistenţă, în concordanţă cu evidenţele ştiinţifice, ce cuprinde totalitatea programelor, proiectelor şi intervenţiilor universale, selective şi indicate de prevenire implementate în şcoală, familie şi comunitate, precum şi intervenţiile de identificare, atragere şi motivare a consumatorilor de droguri în vederea furnizării de servicii de asistenţă specializată ce au ca finalitate integrarea socială" (Agentia Naţională Antidrog, 2021).

Cu privire la partea de intervenţie şi asistenţă, structurile teritoriale şi locare urmăresc permanent formarea şi perfecţionarea de specialişti conform cu nevoile reale în gestionarea şi găsirea de soluţii în ce priveşte consumul de droguri în rândul adolescenţilor. Indiferent de evoluţie, „sunt necesare proceduri de intervenţie adecvate în diferite situaţii, pregătirea şi formarea de specialişti, un sistem instituţional care să ofere sprijin şi securitate în situaţii de criză" (Bădărău & Stărică, 2016, p. 141). Cu privire la această problematică, „la nivel naţional a fost extinsă reţeaua Centrelor de Prevenire, Evaluare şi Consiliere Antidrog şi au fost înfiinţate Centre de Asistenţă Integrată în Adicţii, creându-se premizele unei oferte adecvate şi standardizate de servicii de asistenţă medicală, psihologică şi socială pentru consumatorii de droguri. În scopul îmbunătăţirii calităţii intervenţiilor, au fost elaborate *Standardele sistemului naţional de asistenţă medicală, psihologică şi*

socială a consumatorilor de droguri, instrument bazat pe bunele practici în domeniu" (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Adoiction & Agenţia Naţională Antidrog, 2006, p. 6).

Scopul acestor standarde este „dezvoltarea unui model pentru organizarea serviciilor de asistenţă a dependenţei de droguri, astfel încât acestea să răspundă în mare măsură nevoilor beneficiarilor, să permit abordări structurale şi sistemice, care pot fi evaluate pe baza unor parametrii obiectivi, care ulterior să permită implementarea unor standarde minime de calitate şi bune practici" (Agenţia Naţională Antidrog, 2005, p. 8). Acest instrument de lucru reprezintă „un pas semnificativ în actualizarea răspunsului instituţional referitor la asistenţa de specialitate, prin promovarea abordării multidisciplinare, plurifactoriale, integrate şi comprensive a consumatorilor de droguri, fiind adresat factorilor de decizie şi executivi, coordonatorilor şi implementatorilor de programe" (Agenţia Naţională Antidrog, 2005, p. 8).

Colaborarea interinstituţională şi cooptarea societăţii civile au reprezentat elemente cheie în derularea activităţilor din domeniul reducerii cererii de droguri, materializate prin dezvoltarea de parteneriate între autorităţile centrale, locale şi societatea civilă (organizaţii nonguvernamentale, fundaţii, culte religioase).

3. Cercetare cu privire la consumul de droguri la adolescenţii din Judeţul Suceava, România

Prezenta cercetare are în vedere problematica consumului de droguri în rândul adolescenţilor. Acest comportament de consum este perseverent în timp, devenind un pericol pentru consumatori, pentru codependenţi, dar şi pentru sociatate în general. Ca multe alte state ale lumii, nici în România nu a fost scutită de influenţa acestor substanţe. Deşi pe teritoriul României, la nivel politic-legislativ dispunem de prevederi şi constrângeri legislative legate de consumul de droguri şi substanţe, influenţa necruţătoare a acestor substanţe şi efectul pe care îl au asupra organismului fac pe consumator să neglijeze orice act legislativ în domeniu. Astfel, drogurile nu aduc decât efecte şi transformări negative celor ce le consumă, neexistând graţiere pentru niciun consumator.

Scopul prezentei cercetări este de a evidenţia problematica consumului de droguri în rândul adolescenţilor din judeţul Suceava. Această problematică ridică un semnal de alarmă asupra faptului că societatea se confruntă cu o situaţie destul de gravă din acest punct de vedere. Naivitatea, curiozitatea, anturajul şi lipsa de informare a tinerilor sunt printre

principalele cauze care pot face din adolescent o potenţială victimă în ce priveşte consumul de droguri.

Cercetarea de faţă trasează o serie de *ipoteze*:

I1: Dacă vârsta adolescenţilor este mai mare, atunci rata consumului de droguri este mai mare;

I2. Dacă în grupul de prieteni (anturaj) se consumă droguri, atunci adolescenţii care aparţin acestor grupuri sunt predispuşi să devină consumatori;

I3: Dacă nivelul de informare al tinerilor cu privire la efectele negative ale consumului de droguri este mai scăzut, atunci aceştia tind să aibă o atitudine degajată raportat la acest fenomen.

4. Rezultatele obţinute în eşantionul selectat din judeţul Suceava:

În judeţul Suceava, cercetarea a vizat trei unităţi de învăţământ cu specific diferit. În aceste unităţi de învăţământ, în ciclul liceal au fost chestionaţi 210 de elevi cu vârste cuprinse între 14 şi 18 de ani. Printre rezultatele cercetării menţionăm în mod selectiv următoarele:

✓ *Cât de informaţi se consideră adolescenţii cu privire la consumul de droguri*

Această întrebare a determinat adolescenţii să se autoevalueze raportat la consumul de droguri. Aceştia au specificat, pe o scară de la 1 la 5 (1 este valoarea maximă - *foarte bine informat*; 5 este valoarea minimă- *foarte puţin informat*), nivelul de informare pe care consideră că îl deţin cu privire la comportamentul consumului de droguri, cu toate efectele aferente acestuia.

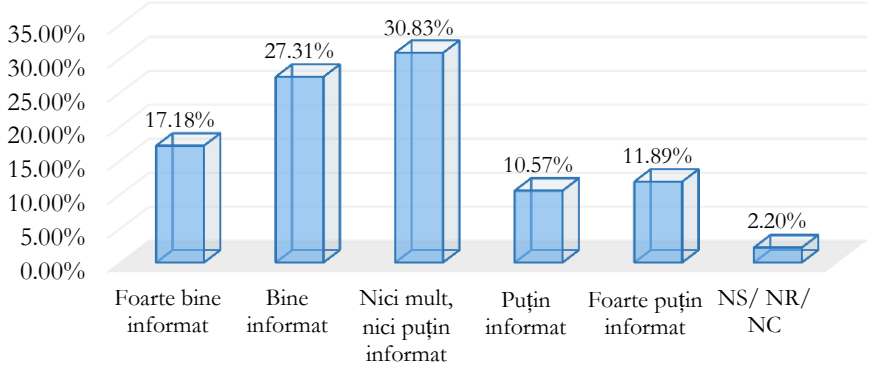

Figura 1. Răspunsurile participanţilor
Sursa: cercetarea autorului

Un număr mai mare de procente, respectiv 30,83 % sunt ocupate de categoria medie (nici mult, nici puţin informaţi), urmată de categoria celor bine informaţi, cu 27,31 % şi a celor foarte bine informaţi cu 17,18%. Cumulat se identifică în procent de 44,29 %, ceea ce evidenţiază faptul că există o preocupare din partea şcolii, respectiv a specialiştilor de a realiza campanii de informare şi activităţi de prevenire în şcoli. Pe de altă parte, termenul de "informare" poate să denote un alt aspect, acela de informare selectivă din partea adolescenţilor, în acest sens evidenţiindu-se o altă întrebare "de unde provin aceste informaţii pe care le au adolescenţii?". Informarea şi educaţia sunt elemente importante la această vârstă în ceea ce priveşte reuşita diminuării consumului de droguri în rândul adolescenţilor. Însă faptul că mulţi dintre ei devin consumatori de substanţe, fie este vorba de lipsă de informare sau fie de informare eronată.

Un alt aspect necesar de analizat din această reprezentare este faptul că 10,57% sunt puţin informaţi, iar 11,89% foarte puţin informaţi. Cumulat se identifică un procent de 22,46%. Împreună cu procentul de răspunsuri NS/NR/NC rezultă un procent de 24,66% ceea ce înseamnă că un sfert din cei chestionaţi nu deţin informaţii cu privire la consumul de droguri şi nu cunosc riscurile în situaţia unui comportament de consum.

- ✓ *Existenţa unui anturaj de consumatori*

Anturajul are o influenţă deosebit de mare asupra comportamentelor şi acţiunilor unui adolescent. Din dorinţa de a se conforma principiilor anturajului, un adolescent poate ajunge să facă multe lucruri, fără a lua în calcul eventualele riscuri. „Adolescenţa este vârsta la care influenţa părinţilor scade considerabil în detrimentul anturajului. Adolescenţii devin vulnerabili, se simt izolaţi, neacceptaţi şi vor încerca, de obicei, să găsească un grup căruia să i se alăture. Grupul ajunge să constituie pentru adolescent un fel de familie paralelă. Influenţa grupului este mai mare atunci când adolescenţilor le lipsesc orientarea şi afecţiunea părinţilor" (Stanciu & Cotruş, 2014, p. 25).

În contextul unui grup în care apare un comportament de consum, din cauza acţiunii similare a mai multor persoane, indiferent dacă acţiunea este una cu o conotaţie negativă sau pozitvă, sentimentul de vină sau remuşcare scade atunci când este practicat de mai mulţi dintre ei. În acest fel, în cazul afilierii unui grup de cosnumatori, şansele ca persoana afiliată să devină consumatoare sunt deosebit de mari.

Acest aspect al cercetătii a urmărit să afle procentul de persoane care au în aturajul apropiat persoane care consumă droguri. Mai exact, 39,64 % dintre membrii eşantionului au răspuns că au în anturajul apropiat persoane consumatoare, 51,5 % au specificat că nu au, iar 9,25 % s-au abţinut în a

oferi un răspuns. Procentajul de aproape 40 % de persoane care au în aturajul lor consumatori de droguri este unul destul de îngrijorător. Luând în calcul influenţa anturajului, putem concluziona că există o mare posibilitate ca cei care se încadrează în procentul de 39,64%, să fie sau să devină consumatori.

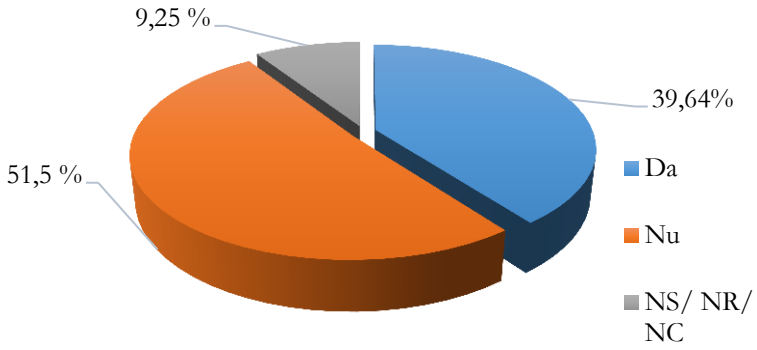

Figura 2. Consumul de droguri în anturajul participanţilor
Sursa: cercetarea autorului

Dependenţa „nu este altceva decât un comportament social achiziţionat prin condiţionare, de care subiectul se poate debarasa, sau un simptom, o manifestarea a unei trebuinţe intrinsece individului care se formează, în timp, sub influenţa ambientală" (Neamţu, 2005, p. 394).

✓ *Percepţia asupra consumului ilegal de droguri în rândul adolescenţilor*

Următoarele aspecte ale cercetării vizează modul în care adolescenţii se raportează la drogurile ilegale, respectiv la consumul acestora de la vârsta adolescenţei. Variantele sunt ordonate crescător, de la prima, care exprimă opţiunea de a fi în totalitate de acord cu acest fenomen şi ultima, care oferă posibilitatea de fi total împotriva acestui fenomen.

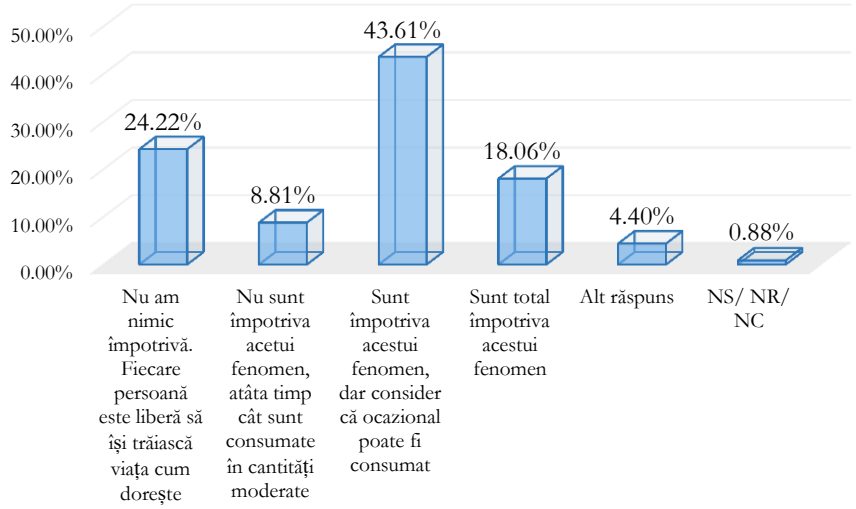

Figura 3. Opinia participanţilor cu privire la consumul de droguri
Sursa: cercetarea autorului

Procentajul cel mai mare de persoane, peste 43 %, au o atitudine de mijloc, balanţa fiind înclinată spre agrearea ideii de consum. Astfel, adolescenţii regăsiţi în acest acest procent au declarat că sunt împotriva acestui fenomen (probabil conştinenţi oarecum de eventualele riscuri), dar ocazional ei consideră că nu este nimic rău în a consuma droguri. Se poate observa intenţia subtilă de a acoperi într-o oareacare măsură consumul de droguri, trasându-l sub varianta de consum ocazional. Problema constă în faptul că acest caracter ocazional nu are graniţe bine delimitate, fiind diferit de la o persoană la alta. Astfel, acest caracter ocazional poate fi uneori de ajuns pentru a simţi plăcere şi a stimula dorinţa, repectiv de a relua consumul într-un anumit context. De aici până la dependenţă este o chestiune de timp, tentaţia de a consuma fiind foarte mare. Inconştineţi sau puţin conştienţi de riscuri, unii se avântă în acest consum ocazional doar ca să îşi satisfacă curiozitatea sau să fie acceptaţi de anturaj.

Într-un procent de peste 22 % se regăsec cei care declară degajat că nu au absolut nimic împotriva consumului de droguri, mai mult, fiecare persoană fiind liberă să îşi trăiască viaţa cum doreşte. În această situaţie se evidenţiază atitudinea lor mult prea degajată ce deonotă, fie faptul că sunt

total lipsiţi de conştiinţa riscului, fie că sunt total dezinformaţi sau neinformaţi raportat la consecinţele acestui fenomen. Cei care sunt total împotriva acestui fenomen se regăsec într-un procent de 18, 06%.

✓ *Cauzele consumului de droguri în rândul adolescenţilor*

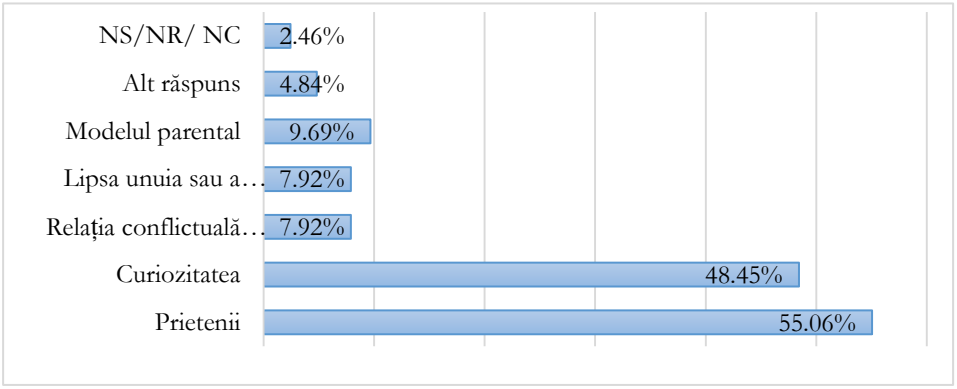

Figura 4. Opinia participanţilor cu privire la cauzele consumului de droguri
Sursa: cercetarea autorului

Elementele cu caracter de cauză a acestui fenomen sunt multiple. După cum s-a menţionat, anturajul reprezintă una din principalele cauze ale consumului de droguri. Peste 55 % dintre adolescenţii chestionaţi au afirmat că prietenii sunt principala cauză a consumului de droguri. „Motivul care îi conduce pe adolescenţi la consumul de droguri îl reprezintă, în cea mai mare parte, influenţa grupului de prieteni, iar mediul în care debutează este de cele mai multe ori unul de distracţie. În astfel de momente, valorile familiale îşi pierd din însemnătate, adolescentul care nu are încă o personalitate foarte bine structurată, cade pradă tentaţiei de a fi ca ceilalţi şi de a impresiona prin acţiunile sale" (Stanciu & Cotruş, 2014, p. 25).

Într-un procent de 48,45% se identifică ca şi cauză, curiozitatea, iar într-un procent de 9,69 % se identifică modelul parental. Dacă în familie părinţii sunt consumatori de substanţe, există şanse ca şi copiii, la rândul lor, să devină consumatori. Relaţiile deficitare din familie şi neimplicarea directă a părinţilor în viaţa copiilor poate determina un astfel de comportament de consum. În prezenta reprezentare se observă două procente identice: 7,92% - lipsa unuia sau a ambilor părinţi; 7,92% - relaţia conflictuală cu părinţii. Aceste procente confirmă faptul că lipsa unuia sau a ambilor părinţi din familie, având la bază cauze diverse (divorţ, deces, plecarea la muncă în străinătate, separare etc.), respectiv prezenţa unei situaţii tensionate în

familie, poate avea o influenţă directă asupra comportamentului adolescentului. Într-o primă fază adolescentul înceacă să îşi găsească refugiu în grupul de prieteni, pe stradă etc., iar ulterior poate ajunge la un comportament de consum. „Relaţia cu prietenii, colegii de şcoală devine tot mai importantă, legăturile dintre aceştia transformându-se în refugiu, care de cele mai multe ori duc la fapte imorale, scăzând în acelaşi timp interesul pentru şcoală sau alte activităţi de dezvoltare din punct de vedere al educaţiei" (Stanciu & Cotruş, 2014, p. 25).

✓ *Percepția adolescenților asupra efectelor consumului de droguri*

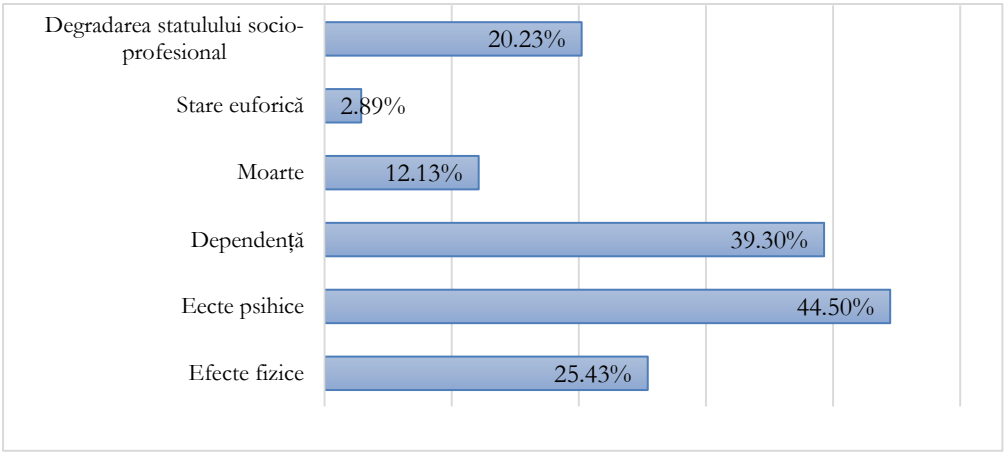

Figura 5. Opinia participanților cu privire la efectele consumului de droguri
Sursa: cercetarea autorului

Din răspunsurile adolescenților, se observă că există o conștientizare a riscurilor în ce privește consumul de droguri. Printre răspunsurile lor, 44,50% au menționat ca și percepție asupra efectelor consumului de droguri ca având efecte la nivel psihic, 39,30% - dependență, 25,43% - efecte fizice, 12,13% - deces/moarte, 20, 23% - degradarea statutului socio-profesional, iar 2,89% - stare euforică. Pornind de la aceste procente, se poate analiza şi schematiza un plan de prevenţie şi/sau de intervenţie, astfel încât aceste forme de conștientizare a riscurilor să poată fi transformate în resurse eficienţe în ai determina pe adolescenţi să adopte un comportament conform cu nevoile lor, în scopul dezvoltării pshihice, fizice şi emoționale, dar şi în vederea consolidării unei integrități socio-umane.

5. Concluzii

Adolescenţa este o perioadă vulnerabilă, iar comportamentul de consum de substanţe şi în speţă de droguri se observă că se intensifică în rândul acestei categorii. Pornind de la curiozitate, de la influenţa anturajului şi de la a epata printr-un comportament mai "cool" din punctul de vedere al adolescenţior, se poate ajunge la dependenţă. Ca urmare, pentru început se observă un consum experimental, adică adolescentul foloseşte droguri pentru prima dată de cele mai multe ori din curiozitate sau sub influenţa anturajului, iar după prima folosire ajunge imediat la o răscruce de drumuri. El va trebui să aleagă dacă intră în următoarea categorie, cea de consumator regulat sau se va opri la acel moment. În funcţie de anumite cauze, o serie de adolescenţi aleg să continue consumul şi ajung la un consum regulat, ceea ce presupune că acest tip de comportament de consum poate deveni periculos pentru el însuşi din punct de vedere psihologic, fizic şi social. Ulterior, dacă persistă cu acest comportament de consum, se poate instala dependenţa. În această categorie se încadrează aceia care se trezesc dimineaţa cu gândul la droguri, iar pe parcursul zilei şi le procură prin orice mijloace şi îşi fac planul pentru următoarea zi. Familia şi şcoala nu mai prezintă interes pentru aceşti adolescenţi.

În funcţie de diferiţi parametri ai consumului de droguri şi indiferent de tipologia consumatorilor, de situaţiile concrete ale consumului, „apariţia şi persistenţa toxicomaniei se definesc prin acţiunea şi prezenţa a trei condiţii: drogul şi atributele sale, consumatorul cu însuşirile sale fizice, caracteristicile sale psihologice şi rolurile sociale; contextul socio-cultural, cu subculturile specifice" (Neamţu, 2005, p. 391).

Pornind de la aceste aspecte şi urmărind rezultatele cercetării se observă că, în general, adolescenţii sunt informaţi cu privire la riscurile consumului de droguri. Deşi informaţi, unii dintre aceştia pot să ajungă la un comportament de consum, evidenţiindu-se un procent destul de alarmant al prietenilor consumatori de droguri (anturajul) – 39, 64%. De asemenea, acest aspect este întărit de faptul că percepţia asupra consumului ilegal de droguri este una cu preponderant înclinată către acceptare, toleranţă, indiferenţă, ceea ce îi face şi mai vulnerabili în ce priveşte comportamentul de consum. Cauzele care duc la consumul de droguri (cu procentele cele mai mari), sunt, aşa cum apar şi în diverse studii de specialitate, curiozitatea şi prietenii (anturajul) - 48,45% şi 55,06%. Cu privire la efecte, se observă că există o conştientizare a riscurilor în ce priveşte consumul de droguri, ceea ce poate fi un punct de plecare în ai determina la un moment dat pe adolescenţi să adopte un comportament conţient, asumat şi responsabil în funcţie de nevoile şi vârsta lor.

Bibliografie

Agenţia Naţională Antidrog. (2005). *Standardele sistemului național de asistență medicală, psihologică și socială a consumatorilor de droguri*. Bucureşti. http://old.ana.gov.ro/UIP_PIN/anunturi/S_8/standardele-sistemului-national-de-asistenta-medicala-psihologica-si-sociala-a-consumatorilor-de-droguri.pdf

Agenția Națională Antidrog. (2021, Ianuarie 28). Raportul național privind situația drogurilor în românia 2020. http://ana.gov.ro/raportul-national-privind-situatia-drogurilor-in-romania-2020/

Bădărău, O. L., & Stărică, C. (2016). Perspective teoretice în dezvoltarea programelor pentru prevenirea abuzului şi neglijării copilului. *Anuarul Universitatii "Petre Andrei" Din Iasi - Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie*, *17*, 139-149. https://lumenpublishing.com/journals/index.php/upa-law/article/view/839

Dascălu, D. I. (2007). *Comportamentul consumatorului*. Editura Universităţii din Suceava.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Adoiction & Agenţia Naţională Antidrog (2006). *Raport național privind situația drogurilor*. Editura Reitox. http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2018/11/raport-NATIONAL-2006.pdf

Florea, D., & Galeş, N. (2020). Prescription of criminal liability in international law. *Journal of Mediation & Social Welfare, 2*(1), 12-21. https://doi.org/10.18662/jmsw/2.1/9

Georgescu, D., Moldovan, A. M., & Cicu, G. (2007). *Ghid de prevenire a consumului de droguri în rândul adolescenților și tinerilor*. Bucureşti. http://masterdroguri.ro/wp-content/uploads/2015/03/ghid_de_prevenire_a_consumului_de_droguri.pdf

Gorgos, C. (1987). *Dictionar encyclopedic de psihiatrie* (vol.1). Editura Medicală.

Iacobescu, R. M. (2016). Adolescenţă. In G. Neamţu (Ed.), *Enciclopedia asistenței sociale* (pp. 28-57). Editura Polirom.

Ion, Ş., Zloteanu, R., Varfolomei, C., Mihai, O., Nelea, T., Prisacari, V., Creţu, C., & Nourenco, O. (2013). Ghid de terapie antitabac: consiliere şi tratament. Chişinău. https://untobaccocontrol.org/impldb/wp-content/uploads/reports/moldova_annex1_national_cessation_guidelines.pdf

Macovei, R. A., Găleţescu E. M., & Vasilescu, L. (2006). *Elemente de toxicologia drogurilor: aspecte medicale, toxicologice, psihosociale, pshihiatrice și juridice*. Editura Insitutului de Ecologie Socială şi Protecţie Umană.

Marshall, G. (2003). *Dicţionar de sociologie* (S. Bălţătescu, Trans). Editura Univers Enciclopedic.

Neamțu, G. (2005). Probleme de asistență socială în toxicomanie. In G. Neamțu & D. Stan (Eds.), *Asistența socială: studii și aplicații* (pp. 375-431). Editura Polirom.

Stanciu, C., & Cotruş, A. (2014). Factori psihologici şi sociali implicaţi în consumul de droguri la adolescenţi. *Revista de Neurologie și Psihiatrie a Copilului și Adolescentului din România*, *17*(1), 21-31. http://snpcar.ro/wp-content/uploads/2018/08/pdf52.pdf